

Program Funkcjonowania Muzeum Ziemi Wschowskiej w latach 2026-2033

Cel ogólny

Podstawowym celem działania Muzeum Ziemi Wschowskiej jest gromadzenie, przechowywanie, konserwacja i udostępnianie zbiorów w zakresie historii Ziemi Wschowskiej jako obszaru historycznej jednostki administracyjnej Królestwa Polskiego, powiatu wschowskiego oraz pogranicza wielkopolsko-śląskiego na przestrzeni dziejów. Ponadto Muzeum Ziemi Wschowskiej ma za zadanie kształtowanie wrażliwości poznawczej i estetycznej mieszkańców, budowanie poczucia tożsamości lokalnej poprzez organizację wydarzeń związanych z historią miasta oraz ziemi wschowskiej.

Cele szczegółowe

I. Aktywny udział w życiu kulturalnym miast i regionu. Współpraca z innymi instytucjami kultury gminy Wschowa.

Konkretne działania operacyjne:

1. Organizowanie różnego rodzaju imprez kulturalnych w tym o charakterze plenerowym.

- Przygotowanie wydarzeń towarzyszących kolejnym edycjom Nocy Muzeów.
- Zaangażowanie w przygotowanie oferty kulturalnej towarzyszącej Dniom Wschowy.
- Udział w organizacji Królewskich Festiwali Muzyki we współpracy z CKiR. Wsparcie merytoryczne- prelekcje historyczne.
- Współpraca ze Stowarzyszeniem Garnizon Gdański specjalizującym się w profesjonalnej animacji i rekonstrukcji historycznej, oferujący zajęcia edukacyjne, kostiumologię, dramę oraz udział w przygotowanych inscenizacjach historycznych o charakterze plenerowym.
- Spotkania promocyjne z autorami własnych i obcych wydawnictw o tematyce historycznej, regionalnej i artystycznej.
- Organizacja prelekcji i wykładów historycznych osób z zewnątrz, współpraca ze środowiskiem akademickim, muzeami i archiwami.
- Przywrócenie spacerów w ramach Zaduszek na terenie Lapidarium. Darmowe oprowadzanie dla mieszkańców w trakcie, którego przywołane zostaną życiorysy dawnych mieszkańców Wschowy. Lapidarium Rzeźby Nagrobnej będzie dostępne dla zwiedzających w godzinach otwarcia Muzeum oraz w niedzielę po wcześniejszym umówieniu wizyty, w trakcie sezonu trwającego od 1 kwietnia do 2 listopada.
- Seanse filmów historycznych wyświetlanych za zgodą telewizji TVP Historia.
- Czynny udział w kolejnych edycjach Europejskich Dni Dziedzictwa poprzez organizowane prelekcje, spacer po mieście i warsztaty.

2. Działania planowane na terenie Lapidarium Rzeźby Nagrobnej.

Przygotowywanie wniosków kierowanych do podmiotów zewnętrznych o dofinansowanie umożliwiający podjęcie prac remontowych na terenie Lapidarium. Prowadzone będą także bieżące prace pielęgnacyjne drzewostanu oraz zieleni przy wsparciu pracowników w ramach prac użyteczno-społecznych, a także uczniów Szkoły Przynależającej do Pracy w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wy-

chowawczym. Kontynuowana będzie także współpraca dotycząca organizacji grupowych praktyk wspomaganych dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Opracowane zostaną tabliczki informacyjne posadowione przy płytach nagrobnych wybitniejszych postaci dla uatrakcyjnienia zwiedzania indywidualnego obiektu.

3. Działalność edukacyjna.

- Podtrzymanie dotychczasowej formuły oferty edukacyjnej koncentrującej się wokół tematyki związanej z historią ziemi wschowskiej. Trzon działalności edukacyjnej stanowić będzie wypracowany katalog Lekcji muzealnych, których tematyka ma za zadanie przybliżyć uczniom dzieje miasta i regionu.
- Przygotowanie i przeprowadzenie programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży takich jak Ferie w Muzeum i Lato w Muzeum.
- Organizacja regularnych spotkań z seniorami w ramach wykładów dla słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku.
- Soboty w Muzeum- cykl wykładów otwartych dla mieszkańców miasta i regionu organizowanych w wybraną sobotę miesiąca.

4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi.

Znaczącym aspektem dla działalności MZW na lata 2026-2033 będzie współpraca z lokalnymi organizacjami pozarządowymi w celu wspólnego odkrywania oraz dalszej promocji historii ziemi wschowskiej. W związku z tym planuje się podjęcie kolejnych przedsięwzięć w ramach współpracy ze stowarzyszeniem Civitas Christiana, Stowarzyszeniem Muzycznym „Bis”, bractwem rycerskim Rota św. Judy Tadeusza, Sławskim Stowarzyszeniem Historyczno-Eksploracyjnym „Ocalić od Zapomnienia”, Stowarzyszeniem Grupa Eksploracyjna Polanie oraz fundacją Czerlejewo 9.

5. Dzień kolekcjonera.

Zainicjowanie powstania grupy lokalnych kolekcjonerów z obszaru dawnej ziemi wschowskiej w celu organizacji regularnych spotkań podczas, których będzie możliwość zaprezentowania swych kolekcji oraz opowiedzenia o swoich zbiorach.

6. Znakowanie grobów.

Planowana jest dalsza identyfikacja osób biorących udział w walkach o niepodległość Polski w trakcie wojny obronnej 1939 roku, Powstania Wielkopolskiego 1918-1919 oraz wojny polsko-bolszewickiej w celu oznaczenia ich grobów zlokalizowanych na obszarze powiatu wschowskiego. Znakowanie będzie odbywać się po wcześniejszym uzyskaniu zgody rodziny oraz spotkaniu, w trakcie którego pozyskane zostaną materiały pochodzące z rodzinnych zasobów osób upamiętnianych.

II. Rozwijanie potencjału kadrowego muzeum.

Konkretne działania operacyjne:

1. Planowane jest utrzymanie zatrudnienia na poziomie (ok. 9,0 etatu).
2. Jednym z głównych zadań dotyczących zespołu Muzeum Ziemi Wschowskiej jest stałe podnoszenie specjalistycznych kwalifikacji pracowników zarówno z działu merytorycznego jak również działu administracyjnego, m.in. poprzez udział w szkoleniach, kursach, sympoziach, konferencjach naukowych oraz studiach podyplomowych.
3. Uczestnictwo dyrektora oraz kadry kierowniczej w ogólnopolskich programach dotyczących zarządzania.
4. Zainicjowanie działań opartych na zasadach wolontariatu, praktyk studenckich oraz staży realizowanych w muzeum.

III. Działalność naukowa i promocyjna.

Konkretne działania operacyjne:

1. Opracowanie nowego przewodnika po Wschowie.

Ze względu na wyczerpanie się nakładu dotychczasowego przewodnika „Spacerem po Wschowie” oraz dalsze zainteresowanie ze strony osób odwiedzających muzeum, przygotowanie tego typu publikacji będzie stanowić priorytet wydawniczy. Nowy przewodnik powinien pomóc przybliżyć w sposób przejrzysty i zrozumiały historię miasta oraz najcenniejszych wschowskich zabytków. Pozwoli to zaspokoić dotychczasowe oczekiwania turystów jak i mieszkańców zainteresowanych odkrywaniem przeszłości Wschowy.

2. Opracowanie i przygotowanie do druku katalogu zbiorów poszczególnych kolekcji.

3. Współpraca z innymi muzeami.

Podjęcie prób zaprezentowania zbiorów MZW w innych muzeach w kraju i za granicą.

4. Współpraca z Archiwami Państwowymi w Lesznie, w Poznaniu i w Zielonej Górze – upowszechnianie wiedzy na temat ich zbiorów dotyczących ziemi wschowskiej.

5. Prowadzenie badań naukowych w następujących obszarach tematycznych:

- Historia najnowsza,
- Wojna północna,
- Wschowa w czasach saskich,
- Szlachta ziemi wschowskiej,

6. Szlaki kulturowe.

Opracowanie nowych szlaków kulturowych i turystycznych we współpracy z innymi instytucjami oraz organizacjami z poza Wschowy. Stworzenie strony internetowej, aplikacji, tablic informacyjnych oraz przewodników w celu wzajemnej promocji oraz zachęcania turystów do odwiedzania miejsc wskazanych na szlaku.

Proponowana koncepcja „Lubuskiego Szlaku Kobiet”

Szlak prowadzący z Żagania do Wschowy/ Fraustadt „Miasta Pani”. Obecne województwo lubuskie to mozaika stworzona z kilku krain historycznych, ich wspólnym mianownikiem mogą być wyjątkowe kobiety związane z miejscowościami znajdującymi się na obszarze południowej części województwa lubuskiego. Zarówno w przeszłości jak i współcześnie z terenem obecnego województwa lubuskiego łączą się historie wielu wybitnych kobiet, które pochodzą z naszego regionu. Obecnie większość osób w Polsce rozpoznaje takie nazwiska jak Maryla Rodowicz, Olga Tokarczuk, Ewa Minge, Joanna Brodzik, Magdalena Rózczyńska, Ewelina Flinta czy Aleksandra Hamkało urodzone w województwie lubuskim, nie każdy jednak zdaje sobie sprawę, że także przed 1945 r., na tym obszarze żyły bardzo interesujące kobiety takie jak: Jadwiga Żagańska - ostatnia Piastówna na tronie Polski, księżna żagańska Dorota Talleyrand-Périgord - księżniczka kurlandzka, Augusta Wiktoria - ostatnia cesarzowa Niemiec, Eleonora Reuss-Köstritz - caryca Bułgarii, księżna Maria Radziwiłłowa, pisarki Leoni Ossowski, Anna Louisa Karsch i jej córka Karolina, związana z Łysinami Estera Kowalska – żona Józefa Wybickiego, Nimfa Kęszycka fundatorka kościołów w Lginiu i Łysinach, wschowskie działaczki niepodległościowe Bronisława Formanowicz oraz siostry Lassocińskie, czy też siostra Iwona Król. Kobięce wątki można również odnaleźć w przestrzeni samej Wschowy np. w XVIII- wiecznej fontannie z kobietą personifikacją miasta, czy w przypadku pomnika Diany czyli Zofii Gorzeńskiej- Łowczyni Wschowy. Na trasie szlaku znajdują się także miejsca przypominające o dramatycznych historiach kobiet, takie jak Kolsko na terenie którego skazano na śmierć dwa razy więcej kobiet oskarżonych o czary niż w słynnym Salem. Kolejnym miejscem jest Przybyszów pod, którym założono podobóz koncentracyjny dla kobiet. To właśnie tam rozpoczął się znany Marsz Śmierci. Natomiast w sławskim pałacu zgromadzony zostały w trakcie ostatniej wojny, ogromny zbiór akt dotyczących „czarownic” i procesów o czary.

7. Aktywność w social mediach.

W celu popularyzacji działań Muzeum Ziemi Wschowskiej nadal istotną rolę będą odgrywać strona internetowa oraz media społecznościowe takie jak Facebook oraz YouTube. Na profilach Muzeum Ziemi Wschowskiej regularnie zamieszczane będą treści zarówno merytoryczne dotyczące historii regionu i zbiorów muzealnych, jak również zapowiedzi i relacje bieżących wydarzeń.

8. Współpraca z lokalnymi mediami: Głos Regionu, Jestem ze Wschowy, zw.pl, Radio Elka, Radio Zachód w celu promocji wydarzeń organizowanych przez Muzeum Ziemi Wschowskiej jak również w celu popularyzacji lokalnej historii.

IV. Zachowanie i powiększanie zasobu zgromadzonych eksponatów.

Konkretne działania operacyjne:

1. Aplikowanie o środki zewnętrzne.

Przygotowanie i złożenie przynajmniej 5 wniosków rocznie kierowanych do podmiotów zewnętrznych o dofinansowanie umożliwiające: powiększanie istniejących kolekcji, konserwację posiadanych zbiorów, zakup wyposażenia, organizację wystaw czasowych i stałych.

2. Wzbogacanie wiodących kolekcji.

Powiększenie zbiorów eksponatów stanowiących muzealia związane z dziejami królewskiego miasta Wschowy, bitwą pod Wschową, okresem saskim, poprzez:

- zakupy prowadzone w domach aukcyjnych, nabywanie obiektów za pośrednictwem aukcji internetowych oraz zakupu od osób prywatnych,
- pozyskiwanie w ramach darowizn jak również depozytów długoterminowych od innych instytucji muzealnych, osób prywatnych, instytucji kościelnych np. lichtarze Carla Benjamina Königa Starszego znajdujące się obecnie w kościele w Przyczynie Górnej. Podjęcie rozmów z proboszczami lokalnych parafii.

3. Konserwacja zbiorów.

Systematyczne poddawanie procesowi konserwacji obiektów wymagających niezwłocznych prac w celu zabezpieczenia ich przed dalszą degradacją.

- Pozyskanie środków na konserwację prezentowanych na ekspozycji w siedzibie Muzeum przy placu Zamkowym 2 oraz placu Farnym 3.

5. Mecenas ze strony firm, przedsiębiorstw oraz osób prywatnych.

Podjęcie działań zmierzających do pozyskania sponsorów zewnętrznych, szczególnie wśród lokalnych przedsiębiorców w celu realizacji przyjętych działań operacyjnych.

V. Upowszechnianie zbiorów.

Konkretne działania operacyjne:

1. Przygotowanie wystaw czasowych i stałych.

- Na lata 2026-2033 w Muzeum Ziemi Wschowskiej planowana jest organizacja 3-4 wystaw czasowych w ciągu roku. Na ekspozycji zaprezentowane zostaną zabytki pochodzące zarówno ze zbiorów MZW, jak również eksponaty wypożyczone od osób prywatnych oraz innych instytucji muzealnych. Za sprawą organizowanych wystaw zaprezentowane zostaną kolejne historie związane z dziejami królewskiego miasta Wschowy oraz życiem i spuścizną mieszkańców ziemi wschowskiej. Przykładowe wystawy czasowe i planszowe planowane w najbliższych latach. W 2026 r. „Słodki rozwój czyli 145 rocznica otwarcia cukrowni we Wschowie”, w 2027 r. „Valerius Herberger 400-setna rocznica śmierci wschowskiego pastora”, „Twórczość lokalnego artysty - Eugeniusza Szarzyńskiego”, w 2028 r. „Józef Feliks Rogaliński uczonej doby oświecenia. W 300-setną rocznicę urodzin”, w 2029 r. „Zastępcza stolica Polski- Wschowa w okresie saskim”, „Kobiety Ziemi Wschowskiej”.

w 2030 r. „Bronisław Geremek- droga ku wspólnej Europie”, w 2031 r. „Błękitna krewszlachta Ziemi Wschowskiej”, w 2032 r. „Pionierzy egiptologii na Ziemi Wschowskiej”, w 2033 r. „Znani i nieznani mieszkańcy Wschowy”.

- Opracowanie plansz na potrzeby wystaw plenerowych prezentowanych podczas uroczystości organizowanych na terenie miasta, oraz towarzyszących ważnym rocznicom.
- Otwarcie nowej wystawy stałej w siedzibie przy placu Farnym 3, pt. „Józef Rogaliński. Fizyk, astronom, pedagog i duchowny czasów oświecenia.”
- Wzbogacenie ekspozycji stałej o figury woskowe znaczących osobistości związanych z historią Wschowy np.: króla Kazimierza Wielkiego, Jadwigi Żagańskiej, Józefa Rogalińskiego, Andreeasa Gryphiusa.

2. Digitalizacja zasobów muzealnych. Opracowywanie kart ewidencyjnych w systemie Mona.

Nagłącą potrzebą jest pilne opracowanie brakujących kart ewidencyjnych dla większej połowy zbiorów zgromadzonych w MZW (ok. 4 000 nie posiada kart). W tym celu systematycznie będą opracowywane karty w liczbie 700. rocznie.

3. Stworzenie elektronicznego katalogu zbiorów Biblioteki Muzealnej dostępnego online.

4. Zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Obecnie jedynie siedziba MZW przy placu Farnym 3 posiada dostosowania dla osób ze szczególnymi potrzebami. Znaczącej poprawy dostępności wymaga ekspozycja mieszcząca się w siedzibie przy placu Zamkowym 2. W związku z istniejącymi ograniczeniami technicznymi uniemożliwiającymi stosowanie schodolazu oraz braku windy.

- Organizacja części wystaw czasowych na parterze poprzez przywrócenie pierwotnej funkcji ekspozycyjnej z przeznaczeniem na organizację wystaw czasowych w Sali nr 2 na parterze siedziby przy placu Zamkowym 2.
- Zapewnienie dostępu alternatywnego poprzez wykorzystanie dostępnych kiosków multimedialnych umożliwiających zwiedzanie ekspozycji za pośrednictwem wirtualnego muzeum.
- Nawiązanie współpracy z Środowiskowym Domem Samopomocy w Siedlnicy w ramach wspólnych przedsięwzięć.
- Kontynuowanie działalności zespołu do spraw dostępności w MZW. Planowane jest sukcesywne wprowadzanie zmian mających na celu poprawę dostępności w siedzibie przy placu Zamkowym 2, umożliwiających zwiedzanie osobą ze szczególnymi potrzebami.
- Koordynacja wdrażania planu działania na rzecz poprawy dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami zgodnie z minimalnymi wymaganiami służącymi zapewnieniu dostępności, określonymi w art. 6 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r.

VI. Poprawa warunków przechowywania i prezentacji zbiorów.

Konkretne działania operacyjne:

1. Dostosowanie infrastruktury muzeum do współczesnych wymogów i standardów.

Muzeum Ziemi Wschowskiej mieszczące się w dwóch obiektach zabytkowych, stoi przed wieloma wyzwaniami z jakimi muszą się mierzyć instytucje muzealne, które chcą zapewnić dla swoich zbiorów jak również zwiedzających możliwie najdogodniejsze warunki odpowiadające współczesnym standardom. Zamierzeniem pierwotnej koncepcji odbudowy dawnego kolegium jezuickiego we Wschowie, była idea przeniesienia Muzeum Ziemi Wschowskiej z dotychczasowej siedziby mieszczącej się w barokowych kamieniczkach przy placu Zamkowym 2 do budynku zlokalizowanego przy placu Farnym 3. Po zakończonej odbudowie w 2013 r., pod tym adresem swoje siedziby znalazły ostatecznie dwie instytucje: Muzeum Ziemi Wschowskiej oraz Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy we Wschowie. Przestrzeń wydzielona na potrzeby muzeum stanowi obecnie ok. 35 % powierzchni całkowitej budynku (ok. 800 m² na trzech kondygnacjach). Zaadaptowany dla potrzeb muzealnych zabytek przeszedł gruntowną modernizację w wyniku, której został dostosowany do standardów muzealnych jak również osób ze szczególnymi potrzebami.]Nowa siedziba jest pozbawiona naturalnych barier architektonicznych w formie progów i schodów poprzedzających wejście do budynku. Obiekt posiada szeroką klatkę schodową, umożliwiającą swobodne przemieszczanie eksponatów i gablot pomiędzy poszczególnymi kondygnacjami. Jest ponadto wyposażony w windę znajdującą się w części bibliotecznej.

Zupełnie odmiennie prezentuje się stan techniczny oraz zakres niezbędnych dostosowań pierwszej siedziby MZW przy placu Zamkowym 2. Podstawowy problem stanowi brak możliwości przebudowy zabytkowych klatek schodowych oraz zainstalowania windy. Kolejnym utrudnieniem jest znaczne zróżnicowanie poziomów poszczególnych pomieszczeń znajdujących się w obu kamienicach. Suma różnic wysokości podłóg na salach ekspozycyjnych wnosi ponad 50 cm. Obecne funkcjonowanie muzeum, w siedzibie przy placu Zamkowym 2, utrudnia również usytuowanie głównego wejścia do budynku. Należy zauważyć, że jest ono usytuowane bezpośrednio przy drodze jednokierunkowej. Wejście do muzeum poprzedza wysoki, kamienny próg utrudniający dostanie się do obiektu osobom z dysfunkcją ruchu. Bliskość drogi oraz chodnika dla pieszych, uniemożliwia wybudowanie podjazdu/rampy. Ruch jednokierunkowy przed wejściem do budynku generuje także komplikacje w trakcie rozładunku eksponatów wypożyczanych na zewnątrz oraz sprowadzanych na wystawy czasowe. Najczęściej podczas wykonywania takich prac, droga jest całkowicie zablokowana. Równie istotną kwestią jest brak możliwości zapewnienia bezpieczeństwa zbiorom przechowywanym w magazynach, które są usytuowane na poddaszu obu kamienic. Ewentualna ewakuacja zbiorów, w wyniku pożaru lub innego zagrożenia, jest właściwie niewykonalna ze względu na kształt, szerokość i usytuowanie schodów, czy też ze względu na wielkość otworów okiennych w magazynach. Lokalizacja magazynów utrudnia swobodne przemieszczanie eksponatów wielkogabarytowych na wystawy czasowe oraz w celu poddania ich konserwacji poza siedzibą muzeum. Pomimo zakończonego w 2012 roku remontu elewacji oraz poszycia dachowego, budynek nadal oczekuje na gruntowny remont wnętrza. Szczególnie nagłą potrzebą jest gruntowny remont instalacji grzewczej. Stan techniczny liczących blisko 60 lat rur, powoduje coraz częstsze awarie, co stanowi realne zagrożenie dla bezpieczeństwa eksponatów prezentowanych na ekspozycjach stałych oraz wypożyczanych na wystawy czasowe. Mając na uwadze zakres koniecznych, przyszłych prac związanych z wymianą instalacji grzewczej oraz czas, niezbędny do przeprowadzenia gruntownego remontu siedziby przy placu Zamkowym 2, należy uwzględnić konieczność zapewnienia zastępczych przestrzeni, do których mogłyby zostać przeniesione eksponaty prezentowane na wystawach stałych. W przeciwnym razie działalność muzeum zostałaby w znacznym stopniu ograniczona ze

względu na brak wystarczającej przestrzeni do organizacji wystaw czasowych oraz umożliwienia dostępu do ekspozycji stałych.

2. Stworzenie nowych przestrzeni wystawienniczych w siedzibie przy pl. Farnym 3.

Podjęcie działań zmierzających do rozpoczęcia prac remontowych w pierwszej siedzibie, wymusza konieczność przeniesienia do drugiej siedziby wystaw stałych takich jak: *Sztuka funeralna na ziemi wschowskiej*, *Protestanckie dziedzictwo ziemi wschowskiej* oraz *Twórczość Eugeniusza Geta Stankiewicza*. Niestety na chwilę obecną druga siedziba nie posiada wystarczających przestrzeni, aby pomieścić wymienione powyżej ekspozycje. Mając na uwadze chęć rozwiązania wskazanych problemów, przygotowana została koncepcja zakładająca powiększenie przestrzeni wystawienniczych w siedzibie przy placu Farnym 3. Projekt zakłada połączenie północnego skrzydła budynku dawnego kolegium, z sąsiadującą z nim oficyną, mieszczącą obecnie warsztat rzemieślniczy. Zabudowanie przestrzeni znajdującej się pomiędzy istniejącymi budynkami, umożliwiłoby uzyskanie dodatkowych 300 m² powierzchni wystawienniczych. Do 2024 r. podjęcie tego typu przedsięwzięcia uniemożliwiało stan własności fosi wraz z częścią dziedzińca oraz terenu znajdującego się pomiędzy budynkami, do parafii św. Stanisława Biskupa i Męczennika. Latem 2024 r. obszar ten stał się własnością gminy Wschowa. Możliwe powiększenie siedziby muzeum wzdłuż ul. Bema ilustrują plany i wizualizacje w załącznikach nr 1, 2, 4, 5 i 9.

Plany zakładają stworzenie na każdej z trzech kondygnacji dodatkowych dwóch sal ekspozycyjnych, które zapewnią niezbędną przestrzeń dla wystaw czasowych oraz wystaw stałych mieszczących się obecnie na powierzchni 310 m² w siedzibie przy pl. Zamkowym 2. Proponowana koncepcja rozbudowy zakłada ulokowanie w nowo powstałych przestrzeniach:

- galerii prezentującej twórczość Eugeniusza Geta Stankiewicza, umiejscowionej na ostatnim piętrze. Wejście do galerii poprzedzałaby istniejąca już wystawa stała „Wschowa w XIX i XX wieku” znajdująca się na poddaszu (otwarta w grudniu 2023 r.). W przylegającej do galerii, mniejszej z sal mogłaby powstać salka edukacyjna dla dzieci i młodzieży odwiedzających MZW w ramach lekcji muzealnych;
- dwóch wystaw stałych poświęconych sztuce funeralnej oraz protestanckiemu dziedzictwu ziemi wschowskiej. Ekspozowane na pierwszym piętrze, poprzedzone zostałyby istniejącą salą prezentującą „Okres saski”. To narożne pomieszczenie posiada dwa okna, z których jedno wychodzące na dziedziniec można przekształcić w przejście do nowo powstałych sal. Takie rozwiązanie stanowiłoby minimalną ingerencję w oryginalną tkanę zabytkowego budynku dawnego kolegium. Podobne rozwiązania były już stosowane w budynku (nowe wyjście na dziedziniec) w trakcie odbudowy prowadzonej po pożarze z 2006 r.
- dwóch sal przeznaczonych do organizacji wystaw czasowych. Umiejscowione na parterze przyczynią się do usprawnienia procesu przygotowywania przyszłych wystaw czasowych. Należy zauważyć, że brak naturalnych barier architektonicznych w formie schodów, pozwoli także na prezentację zabytków wielkogabarytowych np. rzeźb, co wpłynie na zwiększenie atrakcyjności oferty wystawienniczej muzeum. Obecnie tego typu przedsięwzięcia są niemożliwe ze względu na kształt schodów, oraz ograniczenia wynikające z dopuszczalnego obciążenia zabytkowych, drewnianych stropów w siedzibie przy placu Zamkowym 2. Konstrukcja zabytkowych stropów wymusza ponadto przestrzegania limitów osób mogących jednocześnie przebywać na ekspozycji w Kmieniczkach. Nowa lokalizacja sal przeznaczonych do organizacji wystaw czasowych, umożliwi sprawny proces przyjmowania oraz zwrotu wypożyczanych eksponatów. Będzie to możliwe za sprawą szerokich drzwi ewakuacyjnych usytuowanych w miejscu obecnej bramy wychodzącej z dziedzińca muzeum na ul. Be-

ma. Dodatkowe wejście, pozbawione progów pozwoli na wykorzystanie wózków widłowych podczas rozładunku skrzyń z zabytkami. Za źródło inspiracji może tu posłużyć przykład odbudowanego i rozbudowanego kilka lat temu, Muzeum Pałac Saski w Kutnie, załącznik nr 2 i 3. Nowe wejście do muzeum zostało ulokowane w łączniku, który zespolił ze sobą dwa zupełnie różne budynki składające się na kompleks muzealny. Oprócz dotychczasowej siedziby mieszczącej się w dawnym ratuszu z 1845 r., muzeum powiększyło swoją powierzchnię o odbudowaną po pożarze rezydencję króla Augusta III Sasa z 1750 r. oraz współczesne skrzydło wzniesione w miejscu dawnej oficyny pałacowej. Powstały w ten sposób interesujący zespół muzealny położony w ścisłym centrum miasta, charakteryzuje się różnorodnością architektoniczną, zarówno historyczną jak i nowoczesną. Analogiczne rozwiązania można by zastosować we Wschowie, łącząc osiemnastowieczną rezydencję jezuicką z sąsiednią, dziewiętnastowieczną oficyną za pośrednictwem współczesnego obiektu dobudowanego pomiędzy nimi. Odpowiadający obecnym standardom ekspozycyjnym budynek umożliwi dalszy rozwój muzeum.

- Mając na względzie grubość północnej ściany w części parterowej (fragment dawnych murów miejskich), przewiduje się połączenie obecnej sali „Historii rzemiosła” z nowo powstałymi salami wystaw czasowych, za pośrednictwem łącznika w formie zewnętrznego korytarza o konstrukcji drewniano-szklanej. Historyzujący wygląd łącznika komponujący się z wyglądem elewacji zabytkowego budynku muzeum, został zaprezentowany na wizualizacji w załączniku nr 6. Tego typu obiekty są charakterystyczne dla przedwojennej architektury Wschowy np. ul. Garbarska. Ponadto o tego typu konstrukcji łączącej rezydencję jezuicką z ogrodami zlokalizowanymi w fosie, wspomina opis pochodzący z XVIII w.

Ponadto w celu zwiększenia przestrzeni wystawienniczych w siedzibie przy palcu Farnym 3 opracowana zostanie również dokumentacja techniczna oraz projekt ekspozycji archeologicznej w piwnicach istniejącego budynku muzeum. Za przykład aranżacji wystawy archeologicznej w tego typu przestrzeni, może posłużyć Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce, załącznik nr 7. Możliwość przygotowania nowej wystawy stałej prezentującej zbiory archeologiczne oraz pradzieje ziemi wschowskiej, wymaga w pierwszej kolejności osuszenia piwnic oraz zamontowania systemów ogrzewania. Kolejnym krokiem byłoby umożliwienie wejścia na wystawę bez konieczności wychodzenia z budynku. Ze względu na zbyt strome i niewystarczająco szerokie schody wewnętrzne znajdujące się w recepcji, istnieje konieczność przebudowy schodów zewnętrznych, powstałych podczas odbudowy budynku. Koncepcja zakłada stworzenie schodów dwubiegowych ze spocznikiem oraz ich zabudowanie w ramach zewnętrznej klatki schodowej o konstrukcją drewniano-szklanej w formie tożsamej z opisanym powyżej łącznikiem-korytarzem zewnętrznym, załącznik nr 6. W ten sposób zejście na salę archeologiczną zostało by połączone bezpośrednio z korytarzem biegnącym z recepcji. Takie rozwiązanie uporządkowałoby kolejność zwiedzania muzeum zgodnie z chronologią powstania poszczególnych eksponatów.

3. Stworzenie nowych przestrzeni magazynowych oraz zaplecza administracyjnego.

W celu stworzenia nowych przestrzeni magazynowych należy podjąć działania zmierzające do pozyskania budynku przy siedzibie Muzeum Ziemi Wschowskiej na placu Farnym 3. Z północnym skrzydłem muzeum sąsiaduje dziewiętnastowieczna, dwukondygnacyjna oficyna o powierzchni ok. 220 m². Jej obrys (czarnym kolorem) został uwzględniony na roboczym projekcie proponowanej koncepcji zakładającej powiększenie przestrzeni muzealnej drugiej siedziby, załącznik nr 9. Naby-

cie na drodze zakupu, bądź zamiany oficyny znajdującej się przy ul. Bema zapewniłoby możliwość stworzenia nowej przestrzeni magazynowej. Po zakończonej adaptacji, parter budynku o powierzchni ok. 110 m², zyskałby funkcję magazynu zbiorów (wariant nr I). Jest to powierzchnia porównywalna z obecną przestrzenią magazynową, jaką dysponuje Muzeum Ziemi Wschowskiej w siedzibie przy placu Zamkowym 2. Składają się na nią trzy pomieszczenia magazynowe zlokalizowane na poddaszach dwóch kamienic pochodzących z XVII w. Utworzone w tym miejscu magazyny zbiorów (w 1968 r.) nie spełniają obecnie podstawowych warunków dotyczących bezpieczeństwa dla przechowywanych w nich zbiorów, ewakuacji, monitorowania poziomu wilgotności, temperatury i cyrkulacji powietrza. Zorganizowanie nowych przestrzeni magazynowych na poziomie parteru, znacząco usprawni ruch muzealiów przekazywanych do pracowni konserwatorskich. Ponadto takie usytuowanie magazynów zbiorów ułatwiłoby organizację wystaw czasowych w nowych salach usytuowanych, także na parterze.

Pomieszczenia znajdujące się na pierwszym piętrze oficyny, mogłyby natomiast zostać zaadaptowane na potrzeby zaplecza administracyjnego. Obecnie powierzchnia zajmowana przez administrację w siedzibie muzeum przy placu Zamkowym 2, wynosi ok. 90 m². Składają się na nie: gabinet kierownika działu administracyjnego, księgowość, pracownia archeologiczna oraz sekretariat mieszczący się na parterze. W celu zapewnienia odpowiednich warunków pracy, po rozpoczęciu przyszłego remontu instalacji grzewczej, część zespołu zostanie skierowana do siedziby przy placu Farnym 3. Tymczasowy brak wystarczającej liczby pomieszczeń w drugiej siedzibie muzeum, wymusza jednakże potrzebę adaptacji dodatkowej przestrzeni w budynku sąsiedniej oficyny (wariant nr I) bądź jej stworzenia poprzez dobudowanie nowego skrzydła o porównywalnej powierzchni, przyległego do istniejącej oficyny (wariant nr II). Ten alternatywny wariant uwzględnia także przestrzeń magazynową, przewidzianą na parterze nowo powstałego skrzydła, załącznik nr 8 i 9. Realizację drugiego wariantu należy wziąć pod uwagę w przypadku odmowy ze strony obecnego właściciela oficyny, jej sprzedaży bądź zamiany na inny lokal.

4. Ekspozycja na wolnym powietrzu.

Dla uatrakcyjnienia oferty muzeum należy podjąć działania zmierzających do umożliwienia prezentacji eksponatów wielkogabarytowych na dziedzińcu siedziby muzeum przy placu Farnym 3. Złożone w ostatnim czasie Muzeum Ziemi Wschowskiej propozycje przekazania do zbiorów Muzeum Ziemi Wschowskiej zrekonstruowanego konnego wozu gaśniczego, wyprodukowanego we wschowskiej fabryce maszyn Maxa Preisera ok. 1895 r., czy też karawanu konnego, skłania do zupełnie nowego podejścia do kwestii wykorzystania i zagospodarowania dziedzińca oraz najbliższego otoczenia muzeum. W celu zapewnienia możliwości odpowiedniej prezentacji oraz zabezpieczenia obiektów, których gabaryty nie pozwalają na wprowadzenie ich do wnętrza budynku muzeum, pojawia się potrzeba stworzenia dodatkowych struktur architektonicznych np. w formie drewnianego zadaszenia nad prezentowanym plenerowo, eksponatem. W oparciu o zaproponowaną w poprzednim punkcie, koncepcję rozbudowy siedziby muzeum przy placu Farnym 3, poprzez adaptację sąsiedniej oficyny bądź dobudowanie nowego skrzydła administracyjno-magazynowego, uwydatnia się rola dawnej fosy jako integralnej części całego założenia. Nowe skrzydło pomogłoby połączyć budynek muzeum z fosą miejską, tworząc spójną całość urbanistyczną. Ten konkretny odcinek dawnej fosy, już w XVIII w. został przekształcony przez jezuitów w przestrzeń ogrodowo-rekreacyjną. Celowe osuszenie terenu oraz liczne nasadzenia szpalerów drzew pozwoliły przekształcić tą część miasta w kwitnący ogród. Gospodarze dawnego kolegium zdecydowali się ponadto na rozbórkę fragmentu muru miejskiego rozciągającego się pomiędzy skrzydłem północnym (obecnie muzeum) i południowym (obecnie biblioteka). W ten sposób budynek otworzył się na ogrody urzą-

dzony w dawnej fosie. Dzieło wschowskich jezuitów było kontynuowane w kolejnym wieku przez Towarzystwo Upiększania Miasta oraz ówczesne władze miejskie, które przekształciły kolejne fragmenty fosy w reprezentacyjne planty. W 2024 r. ostatni fragment fosy stał się własnością miasta. Opracowując projekty przyszłej rewitalizacji obszarów zielonych w miejscu dawnej fosy, warto uwzględnić miejsca przeznaczone na potrzeby zewnętrznej ekspozycji muzealnej. Wyjście muzeum w przestrzeń publiczną za sprawą ekspozycji zorganizowanej na wolnym powietrzu, z pewnością zachęciłoby spacerujących mieszkańców oraz turystów do odwiedzenia samego muzeum. Tego typu przestrzeń oprócz prezentacji dużych obiektów zabytkowych (wozy konne, armaty i rzeźby), mogłaby również przyjąć funkcję ogrodu tematycznego, w którym znalazłby się miniaturowe rekonstrukcje dworów i pałaców ziemi wschowskiej np.: Łginia, Osowej Sieni, Dębowej Łęki, Górczyny i Jędrzychowic. Takie inwestycje przyczyniłyby się do ożywienia ruchu turystycznego nie tylko w samej Wschowie, lecz również na obszarze całej gminy.